ڕەمەزان

و بەستنی پەیمان نامەیەك لەگەڵ ماڵەوە

نووسینی : باوکی فریشتە
پێداچوونەوەی : مامۆستا عدنان بارام

==============================

سایتی بەهەشت
www.ba8.org
هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

بسم الله الرحمن الرحيم

إنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ .

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴾ (سورة آل عمران : ١٠٢) .

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾. (سورة النساء : ١) .

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ (سورة الأحزاب : ٧٠ ــ ٧١) .

أَمَّا بَعْدُ ... فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

بۆ هەموو ئەو كەسانەی باوەڕیان بەخواو ڕۆژی دوایی هەیە ، گەر باوكی یان دایك گەر برای یان خوشك ئەوا بە چاوی دڵت ئەم دێرانەی خوارەوە بخوێنەوە ، ئەمەوێ پێت بڵێم تەمەن كورتە و ڕێگای بەهەشتیش دورە و پێویستی بە تێشوویەكی زۆر هەیە ، مانگی ڕەمەزانیش باشترین دەرفەتە بۆ پاشكەوت كردنی تێشویەكی پێویست بۆ سەفەری قیامەت ، موسڵمانی بەڕێز وەك چۆن بۆ سەركەوتنت لە هەركارێكی ڕۆژانە پێویستیت بە بەرنامەیەكی داڕێژراو هەیە ، ئەوا مانگی پیرۆزی ڕەمەزانیش هیچ لەكارەكانی ڕۆژانەت كەمتر نیە و بۆ قبوڵ بوون و بەباشی ئەنجامدانی پێویستی بە پرۆگرام و بەرنامەیەكی داڕێژراو هەیە ، ئەمەی كە دێینە سەری بریتی یە لەچەن هەنگاو و بەرنامەیەكی داڕێژراو بۆ بەباشی بەڕێكردنی مانگی ڕەمەزان ، بەو شێوەیەی كە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەكەی ﷺ پێیان خۆشە ، ئەویش لەڕێگەی بەستنی پەیماننامەیەك لەگەڵ ماڵەوە كە بریتی یە لە (١٣) بەند و بەم پێیەی خوارەوە :

بەندی یەکەم : هۆکارەکانی ڕاگەیاندن (تلفزیۆن ـ ڕادیۆ ـ گۆڤار) : گومانی تێدا نیە کە هۆکارەکانی ڕاگەیاندن کاریگەریەکی گەورەی هەیە لەسەر ڕۆڵەکانمان بەهەردوو دیوی چاك و خراپەوە ، بۆیە تۆی موسڵمان لەسەرتە لەمانگی ڕەمەزاندا پەیماننامەیەك لەگەڵ ماڵەوەتان ببەستی بەمەبەستی دورکەوتنەوە لەبەکارهێنانی سەتەلایت و ڕادیۆی ماڵەوە ، چونکە وەك ئاشکرایە تا دوو کەناڵی قورئان و موحازەراتی ئاینی ئەبینی دەیان کەناڵی گۆرانی و زنجیرە تەلەفزیۆنی خراپ و بەرنامەی ڕادیۆیی خراپت گوێ لێ ئەبێ ، کە هەردەم و بەتایبەتی لەمانگی ڕەمەزاندا هۆکارن بۆ لەڕێگا دەرچوونی ڕۆڵەکانمان ، بەداخەوە خەڵکێکی زۆر ئەڵێن زنجیرە تەلەفزیۆنیەکان پەند و عیبرەتی تیایە بۆمان !!! ئەی بۆچی پەند و عیبرەت لە قورئان خوێندن و گوێگرتن لە موحازەرات وەرناگرن ؟!! یان ئەڵێن ڕۆژێك تا ئێوارە بەچی بەسەر بەرین ؟! بە قورئان خوێندن و زیکر کردن بەسەری ببە ، ئەم پەیمان نامەیەش سەرەتایەکە بۆ زیاتر ناساندنی ماڵەوەتان بەئیسلام و ڕێگای ڕاست ، ناسین ئەم کارەش بەگفتوگۆ و وتەی جوان و بە نەرمونیانی ئەنجام ئەدرێ ، مانگی ڕەمەزانیش دەرفەتێکی باشە بۆ سەرگرتنی ئەم پەیمانە ، چونکە لەم مانگەدا شەیتانەکان زنجیر دەکرێن ، هەروەك پێغەمبەرمان ﷺ فەرموویەتی : " إذَا جَاءَ رَمَضَان فُتِحَ أبْوابُ الجَنَّة [1] ، وغُلِقَت أبوابُ النِّيران ، وَصُفِدَتِ الشَّيطان " [2] .

واتە : کە مانگی ڕەمەزان بەسەردا دێت دەرگاکانی بەهەشت دەکرێنەوە ، و دەرگاکانی دۆزەخیش دادەخرێن ، و شەیتانەکان زنجیر دەکرێن .

هەموو ئەوانەش لە شەوی یەکەمی ئەم مانگە پیرۆزە دەبێت ، چونکە پێغەمبەر ﷺ دەفەرمووێت : " إذَا كانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضان ، صُفِّدَتِ الشَّيَاطان وَمَرَدَةُ الجِّنِ ، وَغُلِقَت أبوابُ النَّارِ فَلَمْ يُفْتَح مِنْها بَابٌ ، وَفُتِحَت أبوابُ الجَنَّةِ فَلَمْ يُغْلَق مِنْهَا بَابٌ ، وَيُنَادي مُنادٍ يا بَاغِيَ الخَيْرِ أَقْبِلْ ويَا بَاغِيَ الشَّرِ أَقْصِرْ ، وَللهِ عُتَقاءٌ مِن النَّارِ و ذلِكَ كُلَّ لَيْلَة " [3] .

واتە : کە ڕۆژی یەکەم بەسەردا دێت لە مانگی ڕەمەزانی پیرۆز ، شەیتانەکان و یاخی بوو (**مَرَدَة**) ە کانی جنۆکە زنجیر دەکرێن و دەرگاکانی دۆزەخ دادەخرێن و هیچ دەرگایەکی ناکرێتەوە ، وە دەرگاکانی بەهەشتیش دەکرێنەوە و هیچ دەرگایەکیان داناخرێت ، وە بانگەوازکارێك بانگ دەکات :

---

[1] في رواية لـمُسلم : " فتحت أبواب الرحمة " .

[2] أخرجه البخاري : (٤/٩٧) رقم : (١٨٩٨) و (١٨٩٩) و (٣٢٧٧) ، ومسلم رقم : (١٠٧٩) .

[3] أخرجه الترمذي رقم : (٦٨٢) ، و ابن خزيمة : (٣ / ١٨٨) من طريق أبي بكر بن عياش عن الأعمش عن أبي هريرة ، و هـذا إسناد حسن .

ئەی ئەو کەسەی چاکەت دەوێت چاکە بکە ، وە ئەی ئەو کەسەی خراپەت دەوێت واز بێنە ، خوای پەروەردگاریش هەموو شەوێك لەشەوەکانی ئەم مانگە پیرۆزە چەندەها کەس ڕزگار دەکات لە ئاگری دۆزەخ .

وە هەروەك چۆن پێشین لەمانگی ڕەمەزاندا دیوەخانی دەمەتەقێیان بەجێ ئەهێشت ، و ڕویان ئەکردە دیوەخانی قورئان خوێندن و زیکر کردنی پەروەردگار ، تۆش دیوەخانی سەتەلایت و ڕادیۆ و گۆڤارەکان بەجێبهێڵە بۆ دیوەخانی زیکری پەروەردگار و کاری چاکە . دڵنیاش بە لەمانگی ڕەمەزاندا نەتوانی ئەم هەنگاوە بنێی ناتوانی لەمانگەکانی تردا سەرکەتوو بیت لەئەنجام دانی .

دەتۆش بەدڵێکی پاکەوە و بەپشت بەستن بە پەروەردگارت بەم کارەهەستە بەڵکو ئەمە خوایە ببێتە سەرەتایەك بۆ مانگەکانی دوای ڕەمەزانیش ماڵەوەتان بەیەکجاری واز لەم ئامێرە ماڵ وێرانکەرانە بهێنن .

بەندی ووەم : (مسجل ـ ڤیدیۆ سیدی ـ DVD) : لەبەندی دووەمی پەیمان نامەکە هەوڵ بدە هەرچی کاسێت و سیدی گۆرانی و فلیم و ئاهەنگتان لە ماڵەوە هەیە هەڵی بگرە ، چونکە ڕەمەزان و ئەم جۆرە سیدیانە بەیەکەوە ناگونجێن . وە بۆ هەر ڕۆژێك بەرنامەیەکی گونجاو دابنێ کە ڕۆژانە سیدی و کاسێتی قورئان و موحازەراتی بەسود سەبارەت بەڕەمەزان و تەوبەکردن و نوێژ و ... هتد ، بهێنەوە بۆ ماڵەوە ، ئەمەش بکەرە سەرەتایەك بۆ ماڵ ئاوایی کردن لەگۆرانی و کاسیت و سیدی بێ سود ، بۆ دروست کردنی هاوڕێیەتیەکی هەتاهەتایی لەگەڵ بەرنامەی ئاینی و قورئان و موحازەرات .

بەندی سێیەم : (کتێب و گۆڤارە بێ سودەکان) : پێویستە لەبەندی سێیەمی پەیمان نامەکە هەرچی کتێبی بێ سوودی وەکو شیعر و ڕۆمان و گۆڤاری مۆدە و .... هتد ، لەناو بەریت و لەجێگاکانیان کتێب و گۆڤار و نامیلکەی بەسوود دابنێی ، باشترین کتێبیش بۆ مانگی ڕەمەزان قورئانە . جا بەگوێگرتن بێت یان بە خوێندنەوە هەر سوودی خۆی هەیە . ڕەنگە یەکێك بپرسێ ئەی ئەوانەی خوێندەواریان نیە چی بکەن ؟ وەڵامەکەی زۆرئاسانە با بۆخۆیان تەسبیحات و زیکری خوا بکەن ، یان بۆ سەرکەوتنی ئەم کارە و بەشداری کردنی هەموو ئەندامانی خێزان بەخوێندەوار و نەخوێندەوار ئەوا کام لەئەندامانی خێزان لەقورئان خوێندن لەهەمووی باشتر بوو ئەوا با ببێتە مامۆستایەك بۆ ئەوانی تر ، و ڕۆژانە کاتێکی دیاری کراو دابنێ بۆ خوێندنەوەی قورئان و ئەوانی تریش بەدوایدا بیڵێنەوە ، بەم کارەش سەرقاڵیان ئەکەیت بەکردەوەیەکی چاك کە قورئان خوێندنە ، هەروەها دوریشیان ئەخەیتەوە لەکات بەفیڕۆدان و خۆخەریك کردن بە کاری لاوەکی و بێ نرخ و زۆرجار حەرام ، بۆیە لەجیاتی ڕۆژ تائێوارە خەوتن !! یان تائێوارە پیاسەکردنی سەرجادەکان ، و ناو بازاڕ !!! ئەوا لەدوای نوێژی

عەسر ڕاستەوخۆ لەمزگەوتەوە بگەڕێوە ماڵەوە بۆ وانەی قورئان خوێندنی ماڵەوەتان ، و بەوکارەت ماڵەکەت ئاوەدان بکەرەوە ، ئەمەش بکەرە سەرەتایەك بۆ ئەوەی لەدوای ڕەمەزانیش درێژە بکێشێت

لەو کتێب و نامیلکە بە سوودانەی کە ئامۆژگاری تۆی بەڕێزی پێ بکەین ، کە بیانکڕیت ، و بیانکەیتە جێگری ئەو هەموو کتێب و گۆڤارە خراپانەی کە لە ناوت داون ، یان بڕیاری لە ناودانیانت داوە ، ئەمانەن :

١ / **خوا پەرستی نەك شەخص پەرستی** ، لە نووسینی : مامۆستا **عبداللطيف أحمد** .

٢ / **بیروباوەڕی ڕاستەقینە و دژەکانی** ، نووسینی : پێشەوا (**عبدالعزيز بن باز**) ، و وەرگێڕانی : مامۆستا **خليل أحمد** .

٣ / **لا إله إلا الله ، واتاکەی ، پلەوپایەی ، فەزڵ و گەورەیی ، و شوێنەواری لە تاك و کۆمەڵدا** ، لە نووسینی : پێشەوا (**صالح بن عبدالله الفوزان**) و وەرگێڕنی : مامۆستا : **صلاح الدين عبدالكريم**

٤ / **بیروباوەڕت وەرگرە لە قورئان و سوننەتەوە** ، لە نوسینی : شێخ (**محمد جميل زينو**) ، و وەرگێڕانی : مامۆستا **محمد عبدالرحمن** .

٥ / **بیرو باوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعە** ، لە نووسینی : پێشەوا : (**محمد بن صالح العثيمين**) ، و وەرگێڕانی : مامۆستا **صلاح الدين عبدالكريم** .

٦ / **چۆنیێتی ڕۆژووی پێغەمبەری خوا لە ڕەمەزاندا** ﷺ ، لە نوسینی : شێخ (**سليم الهلالي و علي الحلبي**) ، و وەرگێڕانی : مامۆستا **عدنان بارام** .

٧ / **چۆنێتی نوێژی پێغەمبەری خوا** ﷺ لە نوسینی پێشەوا (**محمد ناصر الدين الألباني**) ، و وەرگێڕانی : مامۆستا **عدنان بارام** .

٨ / زنجیرەکانی گوڵی کۆمەڵگا : کە هەمووی لە نوسینی : (**باوکی فریشتە**) ن .

٩ / زنجیرەکانی ئافرەت لە سایەی ئیسلامدا ، کە هەمووی لە نوسینی : (مامۆستا **محمد عبدالرحمن**) ن .

١٠ / **بۆ هەموو ئافرەتێك کە بڕوای بە خوا و ڕۆژی دوای هەبێت** ، لە نوسینی : (**أبو مسلم مجدي بن عبدالوهاب**) ، و وەرگێڕانی : **دایکی سوننە** .

١١ / هەموو ژمارەکانی **گۆڤاری ڕێگەی ڕاست** کە گۆڤارێکی وەرزی ئایینی یە کۆمەڵە مامۆستایەکی ئاینی دەری دەکەن ، هەموو بوارە شەرعیەکانی تێدا بڵاو دەکرێتەوە .

بەندی چوارەم : دانانی خشتەیەك بۆ خواردنی ڕۆژانە : ئەگەر تەماشای سەر سفرە و خوانی ئیواران و پارشێوانی هەر ماڵێك بکەین لەمانگی ڕەمەزان وامان لێ دەکات بپرسین : خوشکی موسڵمان ئەم هەموو خۆماندوکردنەت لەپای چی ؟ وەك بڵێی مانگێك نان نەخورابێ هەموو جۆرە خۆراکێك ئامادە دەکرێت ئایە مەرجە ئێواران هەموو خواردنێك لێ بنرێت ؟! نەخێر بۆیە پێویستە خشتەیەکی ڕۆژانەت هەبێ بۆ چیشت لێنان ئەمەش لەبەر ئەم هۆیانەی لای خوارەوە :

١ ـ هەمە چەشنە خواردن لێنان ئیسرافە و ماڵ بە فیڕۆدانە ، چونکە خەڵکانێك هەن نانی ئێوارەیان نیە هیچ نەبێ هەندێکی دانێ بۆ ئەو خێزانە دەست کورتانە .

٢ ـ پارەیەکی زیاترت بەدەستەوە ئەمێنێ و دەتوانی یارمەتی خەڵکی هەژاری پێبدەی لەمانگی ڕەمەزان .

٣ ـ بەدانانی خشتەیەك بۆ خواردنی ڕۆژانە کاتێکی کەمت بەفیڕۆ ئەچێ و کاتێکی زۆریشت بۆ خوا پەرەستی و قورئان خوێندن بۆ ئەمێنێتەوە ، چونکە ئەرکی تۆی ئافرەت لە ڕەمەزاندا تەنها چێشت لێنان نیە . بەڵکو پەرستنیشت لەسەرە پێم وابێ خۆسەرقاڵ کردنیش بەچەشنەکانی خواردن کاتەکانی پەرەستنت لەدەست دەر ئەکا ، و لەماندو بون زیاتر هیچی ترت بۆ نامێنێتەوە ، بۆیە دانانی خشتەیەکی ڕۆژانە لەبەندیخانەی چێشت لێنان ڕزگارت دەکا و هەم خزمەتی ماڵەوە ئەکەیت بە چێشت لێنان و هەم پەروەردگاریش لەخۆت ڕازی ئەکەیت بە پەرەستن .

بەندی پێنجەم : دانانی زنجیرە وانەیەك بۆ لەبەر کردنی قورئان و فەرموودە : زۆرجار باوك و براکان لەدوای نوێژی عەسر لەمزگەوت سەرقاڵی خوێندنەوەی قورئانن ، گومانی تیا نیە کە کارێکی باش ئەکەن ، بەڵام ئەگەر لێیان بپرسی کچەکانت یان خوشکەکانت سەرقاڵی چین ؟ ڕەنگە وەڵامی پێ نەبێ ڕەنگە نەزانێ ڕەنگە سەرقاڵی خەوتن یان زنجیرە تەلەفزیۆنی و گۆرانی بن !! بەپێی ئەم بەندە دەتوانیت ئەندامانی ماڵەوە لەڕێگەی خوێندنەوەی قورئان و فەرموودە و گوێ گرتن لێیان یارمەتیان بدەی بۆ لەبەرکردنی ، بۆ نمونە هەموو ڕۆژێکی مانگی ڕەمەزان لەپاش نوێژی عەسر بگەڕێوە ماڵەوە بۆ هەر ڕۆژێك فەرموودەیەك بەماناکەیەوە بەماڵەوە لەبەر بکە ، لەماوەی مانگی ڕەمەزانی دەکاتە (٣٠) فەرموودە ، هەروەها ڕۆژی (٥) ئایەتیان بدەرێ لەبەر ی بکەن ، تا ڕا دێن لەسەر ئەوەی لەدوای ڕەمەزانیش بەردەوام بن لەسەری ، بەمەش چەن دەسکەوتێکی باش فەراهەم دەکەیت لەوانە :

١ ـ ئەندامانی خێزانەکەت لەکاری لاوەکی ڕۆژانە دور ئەخەیتەوە ، و بەکارێکی گونجاو ، و پڕ لەچاکە ئاشنایان ئەکەیت .

٢ ـ کچ و خوشکەکانت لە سەرقاڵ بوون بەبەرنامە تەلەفزیۆنیەکان ڕزگار ئەکەیت ، کە تەنها بەرەو گومڕابوون دەیانبات .

٣ ـ ماڵەوە ئاوەدان ئەکەیتەوە بە کەشێکی پڕ لەباوەڕی جوان و ڕاست .

٤ ـ پەیوەندی نێوان ئەندامانی خێزان پتەو تر ئەکەیت ، چونکە ڕۆژانە و بۆ ماوەی مانگێك کارێکی پڕ لە خێر و چاکە کۆتان ئەکاتەوە .

٥ ـ دەبێتە هۆکارێك بۆ ڕاهاتنی ئەندامانی ماڵەوەتان ، بۆ ڕاهاتن لەسەر ئەم بەرنامەیە و بەردەوام بوون لەسەری لەپاش ڕەمەزان .

بەندی شەشەم : ڕاهێنانی منـاڵان لەسـەر نوێـژ کـردن و ڕۆژوگـرتن : بەداخـەوە کاتێك لـەدایك و باوکێك ئەپرسین بۆچی مناڵەکەت قسەی خراپ بـەدەمیا دێت ؟ ئـەڵێ قـەیناکا هێشتا مناڵـە !! وە کاتێکیش لێی ئەپرسین بۆ مناڵەکەت نوێژ ناکات ؟ هەمان وەڵام ئەداتەوە هێشتا مناڵـە !! لەکاتێکدا مناڵی باشترین دەرفەتە بۆ ڕاهێنان لەسەر هـەرکارێك ، ئەمـە قسەی مـن نیـە ، بـەڵکو قسەی گـەورە زانایـانی بـواری دەرون ناسـی یـە ، کـە ئـەڵێن منـاڵ وەك پەڕەیـەکی سپی وایـە چـیت بـوێ لەسـەری دەنوسی ، دەتۆش ئەی باوکی بەڕێز ئەی دایکی شیرین ئەی برای مەسلمان ئەی خوشـکی بەحـشمەت مناڵەکانی ماڵەوەتان پەڕەیەکی سپین بە نوێژکردن و چاکەکاری پڕیـان بکەنـەوە ، بـە ڕاهـاتن لەسـەر ڕۆژوو گرتن پڕیان بکەنەوە ، دڵنیاش بە ئەو کەسەی بەمناڵی مزگەوت بناسێ زوتـر ئاشـنایەتی لەگـەڵ نوێژ پەیدا ئەکات ، ئەو کەسەی بەمناڵی ڕۆژو بگرێ با لەمانگێکیشدا (١٠) ڕۆژ بێت ئەوا لـە گەورەییـدا بەتوانا ترە لەوانەی بەمناڵی ڕانەهێنراون لەسەر ڕۆژو گرتن ، لەم بەندەدا ئەرکی گەورەکانە مناڵـەکان بە مزگەوت و نوێژ کردن ئاشنا بکەن ، ئەرکی گەورەکانـە مناڵـەکان لەسـەر ڕۆژوو گـرتن ڕابهێـنن ، بـۆ ئەوەی لەگەورەیی دا بەڕەمەزان نامۆ نەبن ، بۆیـە ئـەم قسانە ئـەڵێم چـونکە زۆرم بینـی لەگەورەییـدا بەنوێژ و ڕۆژوو نامۆ بوون ، چونکە بەمندالی لەسەری ڕانەهاتبوون ، ڕاهێنانی مناڵی ڕێگـای سـەرەتایە بۆ خۆشویـستن لەگـەورەیی ، بۆیـە سـەبارەت بـە منـاڵان پێغەمبـەرمان ﷺ فەرموویـەتی : " مـــروا أولادكم بالصلاة وهم أبناء سبع سنين ، واضربوهم عليها وهم أبناء عشر ، وفرقوا بينهم في المـــضاجع " [٤] .

واتە : فەرمان بە منداڵەکانتان بە ئەنجامدانی نوێژ لە تەمەنی حەوت ساڵیدا ، وە لـە دەیـەم سـاڵی تەمەنیان لێیان بدەن ئەگەر نوێژیان ئەنجام نەدا ، و لە یەکیشیان جیابکەنەوە لە جێگەی خەوتنیاندا .

---

[٤] صححه العلامة الألباني في سنن أبي داود : ٤٩٥ ، وفي صحيح جامع الصغير : ٥٨٤٨ .

هەروەها سەبارەت بە ڕۆژوش (ربیع) ی کچی (معوذ) سەبارەت بە ڕۆژووی (عاشوراء) فەرموویەتی : " كنا نصومه بعد ، ونصومه صبياننا ونجعل لهم اللعبة من العهن ـــ أي من القطن ـــ فإذا بكى أحدهم على الطعام أعطيناه ذلك ـــ أي اللعبة ـــ حتى يكون عند الافطار " .

واتە : ئێمە ڕۆژووی مانگی عاشورامان دەگرت ، بە منداڵەکانیشمان دەگرت ، شتومەکی یاریکردنمان بۆ دروست دەکرد لە لۆکە ، جا ئەگەر یەکێکیان بگریایە ، ئەو شتومەکەی یاریکردنمان پێ دەدان ، تاکو نزیك بەربانگ دەبووینەوە .

بۆیە تۆش دەتوانی بۆ کات بەسەر بردنیان و سەرقاڵ کردنیان و دورخستنەوەیان لە بیرکردنەوە لە برسێتی ، ئەوا چیرۆکی ژیانی پێغەمبەران و چیرۆکی مناڵانیان بۆ بخوێنیتەوە .

هەروەها ئەتوانیت دیاریەك بدەیتە ئەو مناڵەی زۆرترین ڕۆژ لەڕەمەزان بەڕۆژوو دەبێت .

بەندی حەوتەم : نوێژی تەراویح : لەمانگی ڕەمەزاندا زۆربەی کوڕان و باوکان ئەوەندە ئەخۆن توانای ئەوەیان نامێنێ بچن بۆ مزگەوت ، و نوێژەکانیان لەماڵەوە ئەکەن ، و تەراویحەکەشیان لەدەست ئەچێ ، **بەمەش** (٢) **خێری گەورەیان لە دەست ئەچێت :**

یەکەمیان / نوێژی عیشا بەجەماعەت کە خێری (٢٧) نوێژی تاکی هەیە .

دووەمیان / نوێژی تەراویح کە هەرکەسێ بە جەماعەت ئەنجامی بدا وەکو ئەوە وایە .

خوشکان و دایکانیش لەئەنجامی ئەو هەموو خواردنە لێیان ناوە ماندون لەپاش هەڵگرتنی سفرەی نان یان بەرەو لای سەتەلایتەکە تاو ئەدەن !! یان بەرەو خەوتن !!! بەپێی ئەم بەندە پێویستە باوك و براکان نوێژەکانیان لەمزگەوت بکەن و بیکەنە سەرەتایەك بۆ دوای ڕەمەزانیش بەردەوام بن لەسەری ، هەروەها ماڵەوەش ئاگاداربکەنەوە ئەگەر زۆر بن لەناوخۆیاندا کچان و دایکیان نوێژی تەروایح بکەن ، گەر زۆریش نەبون ئەوا با هەر شەوێ و لەماڵە دراوسێ یەکدا کۆ ببنەوە ، و نوێژی تەراویح ئەنجام بدەن بەم شێوەیە هەموو ئەندامانی خێزان لە خۆشبەختی ئەژین ، و دەچنە ڕیزی ئەو کەسانە کە پەروەردگار ئەیانپارێزێ . پێم وابێ ئەگەر خوشکان و دایکان شەوی نیو سەعات لەمانگی ڕەمەزان بۆ پەروەردگار تەرخان بکەن لێیان کەم نابێتەوە ، و لەوەش باشترە بەدیار زنجیرە تەلەفزیۆنیەکانەوە چاوی خۆیان ئازار بدەن ، و کاتی خۆیان بە فیڕۆ بدەن .

بەندی هەشتەم : کرینی شت و مەك و پێوستی یەکانی جەژن : دە (١٠) ڕۆژی کۆتایی مانگی ڕەمەزان کە لەو ڕۆژانەیە گەورەترین خێری تیایە کە شەوی قەدرە چی ڕوو ئەدات ؟ زۆربەی خەڵکی بەتایبەتی دایکان و باوکان لەم دە (١٠) ڕۆژەدا کاتەکانیان هەروا بەفیڕۆ ئەچێ ، بەڕۆیشتن بۆ لای

بەرگ دوور ، و جارێکیش بە ڕۆیشتن بۆ ناو جەرگەی بازاڕ و کەمالیاتەکان ، ئەمە جگە لەوەی کە سەرقاڵی کڕینی خواردەمەنی جەژن ئەبن ، **بەمانەش لە چەند ڕویەکەوە زەرەرمەند ئەبن :**

١ ـ بەڕۆژوون و دەچنە بازاڕێکی تێکەڵ لە ژن و پیاو وە توشی نەزەر ئەبن ، کە ئەمەش تاوانە و ڕۆژوەوان ئەبێ خۆی لێ بپارێزێ .

٢ ـ کاتێکی زۆر بەفیڕۆ ئەدەن ، و ئێوارەش بەماندویی ئەگەڕێنەوە ، بەم شێوەیەش توانای ئەوەیان نامێنی شەوانی قەدر زیندوبکەنەوە و بگرن ، و ئەو خێرە گەورەیەیان لەدەست ئەچێ کە لە ساڵێکدا یەك جار ڕوو ئەدات .

بۆیە باش وایە بەر لە مانگی ڕەمەزان بەچەن ڕۆژێك پێویستیەکانی جەژن بکڕیت چونکە بازاڕ هەرزانترە و کەم تریش قەرەباڵغە ، و ئەو کاتانەش بەفیڕۆی ئەدەی دەتوانی لە (١٠) ڕۆژی کۆتایی بە کردەوەی چاك بەسەری ببەی ، و شەوەکەیشی ماندو نیت دەتوانی شەوی قەدر بەڕێك و پێکی زیندو بکەیتەوە بە خوا پەرستی .

بەندی نۆیەم : بانکردن و داوەتکردنی خزم و خێش بۆ بەربانگ کردن لە گەڵیاندا : دەتوانرێت لەم مانگەدا ئەندامانی خێزان پێکەوە کۆ ببنەوە و پێکەوە ڕۆژوەکەیان بشکێنن و چەن کەس و کارێك و هاوڕێی خۆیان بانگ بکەن بۆ ماڵ ، یان چەن ڕۆژ جارێك دراوسێکانیان بانگ بکەن لەگەڵیان ڕۆژوو بشکێنن بۆ ئەوەی بەیەك ڕۆژ پاداشتی دو ڕۆژی ڕەمەزانیان دەست بکەوێت چوکە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمویەتی : " من فطر صائما كان له مثل أجره غير أنه لا ينقص من أجر الصائم شيء " (صحيح الترغيب و الترهيب : ١٠٧٨) .واتە : هەر کەسێ خواردن بدات بە ڕۆژووانێك لە کاتی بەربانگ دا ، وەکو پاداشتی ئەو ڕۆژووانەی دەست دەکەوێت بێ ئەوەی لە پاداشتی ڕۆژووانەکەی کەم بێتەوە .

بەندی دەیەم : ماڵ و سامان بەخشین : سەبارەت بە گەورەیی صەدەقە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " الصدقة تطفيء الخطيئة كما يطفيء الماء النار " (صححه الألباني في تخريج مشكلة الفقر : ١١٧) .

واتە : صەدەقە ئاگری تاوان ئەکوژێنێتەوە هەروەك چۆن ئاو ئاگر ئەکوژێنێتەوە .

گرنگی ماڵ و سامان بەخشینیش لەوە دایە کە خێرێکی ئێجگار زۆری تیایە و پاداشتێکی گەورەی بەدواوەیە بۆ موسڵمانان وەك خوای پەروەردگار ئەفەرموێ : ﴿ مَّثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴾ (البقره :٢٦١) .

واتە : وێنەی ئەوانەی ماڵی خۆیان ئەبەخشن لەڕێی خوا وەك دەنكێك تۆو وایە ڕوابێت و حەوت گوڵی گرتبێت لەهەر گوڵێكدا سەد دانەی تێدا بێت وە خوا لەمەش زیاتری ئەكات بۆ هەركەسێك كە خۆی بیەوێت وە خوا خاوەن بەهرەی فراوانی ئاگەدارە .

بۆ ئەم مەبەستە دوو جۆر صەدەقە هەیە :

یەكەم / ڕۆژانە : واتە هەموو ئێوارەیەك بڕێك خواردن یان جل و بەرگ یان پارە ببەخشینە هەژاران بۆ ئەم مەبەستەش ئەتوانین منداڵەكانمان ڕابهێنین لەسەر یارمەتیانمان بەناردنیان بۆ ماڵە هەژارەكان بەم شێوەیەش ڕۆحی هاوكاری و بەزەیی لەناخیان ئەچێنین .

دووەم / گەورەكانی ماڵ ئەتوانن پلانێك دابڕێژن بەتایبەتی ئەوانەی مووچەیان هەیە یان كارێكی باشیان هەیە بە دەست پێكردنی جمعیەیەك لەنێوان خۆیان ئەگەر پێنج كەسیش بن هەر یەكی ڕۆژانە هەزاردینار پاشەكەوت بكەن لە ماوەی (٢٥) ڕۆژ ئەكاتە پارەیەكی زۆر ئەتوانن ماڵێكی هەژاری پێ پۆشتە بكەنەوە بە (١٠) ڕۆژ بێش جەژنی ڕمەزان بەمەش هەموو ئەندامانی خێزان بەشدار ئەبن لەو خێرە گەورەیە .

ئامۆژگاریشم ئەوەیە صەدەقەكردنەكە بە نهێنی بو بێت ، چونكە خێری زۆر ترە و چاكترە ، چونكە سەبارەت بەو حەوت كەسەی لە قیامەت دا لە سێبەری عەرشی پەروەردگار دەبن پێغەمبەرمان ﷺ فەرموویەتی : " **ورجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم شماله ما تنفق يمينه** " (**متفق عليه**) .

واتە: وە كەسێك خێر و بەخششێك بكات و بیشارێتەوە بە شێوەیەك چەپەی نازانێ ڕاستەی چی بەخشیوە .

بەندی یانزەیەم : زیندووكردنەوە سوننەتی بەكارهێنانی سیواك : باش وایە ئەم مانطة ثیرۆزة بكریَتة هةلَیَك طةورةكان دةستةیةك سیواك بكرِن بؤ ئةندامانى خيَزان و رِايان بهيَنن لةسةر سيواك كردن ضونكة ثيَغةمبةرى خوا ﷺ فةرموويةتى : " **لولا أن اشق على أمتي لأمرهم بالسواك عند كل صلاة** " (**متفق عليه**) .واتة : ئةطةر بهاتباية و لةسةر ئومةتةكةم نارِةحةت و قورس نةبواية ، ئةوا فةرمانم ثيَ دةكردن لة كاتى هةموو دةستنويَذيَك دا سيواك بكةن .

ئەمەش هەلێكی باشە بۆ ڕاهێنانی ئەندامانی خێزان لەسەر زیندو كردنەوەی ئەم سوننەتە .

بەندی دووانزەیەم : ئەنجامدان و هاندانی خێزان بۆ پارشێو : بەداخەوە هەندێ كەس هەڵناسن بۆ پارشێو كردن تەنانەت هەندێ دایك بەبیانوی ئەوەی لەدڵی نایەت منداڵەكانی هەڵناسێنێ بەمەش هاوكاری ئەكات لەسەر تاوانێك كە فەوتاندنی نوێژی بەیانی یە بۆیە هیچ نەبێ ئەگەر بۆ خواردنەوەی تەنها پەرداخێك ئاویش بێت منداڵەكانتان هەڵسێنن چونكە پێغەمبەری خوا ρ لەبارەی پارشێوەوە فەرموویەتی : " **تسحروا فإن في السحور بركة** " (**متفق عليه**) .

واتە : پارشێو بكەن چونكە پارشێوكردن بەرەكەتی تیایە .

هەروەها پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " فإن الله ، و ملائكته يصلون علـــى المتـــسحرين " (أخرجه ابن أبي شيبة : ٣ / ٨ ، وأحمد : ١٢/٣) .

واتە : پەروەردگار و فریشتەکانی صەلاوات ئەدەن لەسەر ئەو کەسانەی پارشێو ئەکەن ، باشترین کاریش ئەوەیە ئەندامانی خێزان هەموویان پێکەوە کۆ ببنەوە لەسەر پارشێو کردن بەکۆمەڵ .

بەندی سیانزەیەم : زیندووکردنەوەی لیلە القدر : لەبەر ئەوەی شەوی قدر پاداشتێکی بێ سنوری هەیە پێویست ئەکات ئەندامانی خێزان بەسەرپەرشتی باوك یان گەورەی ماڵ کۆببنەوە بۆ زندو کردنەوەی ئەم شەوە پیرۆزە چونکە خوای پەروەردگار ئەفەرموێت : ﴿ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴾ (القدر : ٣) .واتە : شەوی قەدر لە هەزار مانگ چاکترە کە شەوی قەدریان تیا نەبێ .

پێغەمبەری خوایش ﷺ فەرموویەتی: " ومن قام ليلة القدر إيمانا واحتسابا غفر له ما تقدم من ذنبه " (متفق عليه) .

. واتە : هەرکەسێك شەوی قەدر زیندو بکاتەوە و باوەڕی پێی هەبێ و چاوەڕوانی پاداشتی خوا بێت ، ئەوا خوا لەتاوانەکانی پێشووی خۆش ئەبێت .

بەهەمان شێوەش خۆشکان و دایکانیش ئەتوانن لەگەڵ ماڵ یان لەگەڵ ماڵە دراوسێ یان خزمان کۆببنەوە ، بەم شێوەیە ئەتوانن پاداشتێکی گەورەیان دەست بکەوێ و ئەندامانی خێزان و خزمانیش لەسەر خوا پەرەستی کۆ ئەکەنەوە .

بەم شێوەیە دەگەینە کۆتایی پەیمان نامەکەی مانگی ڕەمەزان کە بریتیە لە (١٣) بەند بەڕێك کەوتن لە گەڵ ئەندامانی خێزان ، و بە ئەنجامدانی بەشێوەیەکی ڕێك و پێك ، دڵنیام خۆشبەختی لەنێو ئەو خێزانە دروست دەکا ، و زیاتر لەیەکتر نزیکیان ئەکاتەوە ، هیوادارم هەر یەك لە ئێمە بتوانین وەك خۆی ئەنجامی بدەین ، داواکاریشم لە خوای پەروەردگار یارمەتی من و ئەو کەسانەش بدات کە هەوڵی بەستنی ئەم پەیمان نامەیە ئەدەن لەگەڵ ماڵەوە .

تەنها خوای پەروەردگاریشە پشت و پەنای هەموان .

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ